

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งของการพัฒนากำลังคน เพราะประเทศชาติจะเจริญรุ่งเรืองและพัฒนาได้นั้นย่อมอยู่กับการศึกษาของคนในชาติ ปัจจุบันการจัดการศึกษาของประเทศไทยได้แบ่งระดับการศึกษาออกเป็น 4 ระดับ คือระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา สำหรับการศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นรากฐานอันสำคัญในการสร้างความมั่นคงและความก้าวหน้าของชาติเพราะประชาชนส่วนใหญ่สิ้นสุดการศึกษาในระบบโรงเรียนในระดับ การศึกษาระดับนี้

การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษาภาคบังคับที่รัฐบาลจัดให้แก่ประชาชนชาวไทยซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาให้แก่เด็กในวัยเรียนทุกคนได้ศึกษาเล่าเรียน ปัจจุบันโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 31,381 โรงเรียน (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2541 : 21) มีอยู่กระจายในทุกส่วนของประเทศ โรงเรียนจึงเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญ เพราะเป็นหน่วยปฏิบัติ ซึ่งผลการจัดการศึกษาจะเป็นเช่นใดนั้นขึ้นอยู่กับกาปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนเป็นสำคัญ ภารกิจหลักของโรงเรียนจะต้องจัดการเรียนการสอน ให้นักเรียนบรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ทั้งด้านคุณภาพที่พึงประสงค์และสุขภาพอนามัยที่ดี มีปัจจัยหลายอย่างใน โรงเรียน สนับสนุนส่งเสริม เช่น ด้านบุคลากร ได้แก่ ครู นักเรียน ผู้บริหาร นักการภารโรง คณะกรรมการศึกษา ผู้ปกครอง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2536 : 1) แต่จากปัจจัยต่างๆ ที่กล่าวมานั้น ปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ทำให้การศึกษาประสบความสำเร็จ คือ ผู้บริหารโรงเรียน ดังที่ จันทรานี สงวนนาม (2531 : 1) กล่าวว่า โรงเรียนเป็นหน่วยงานที่สำคัญยิ่งเพราะเป็นหน่วยปฏิบัติการ ผลของการจัดการศึกษาจะเกิดขึ้นที่ โรงเรียนโดยผู้บริหาร โรงเรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญและมีส่วนรับผิดชอบอย่างใกล้ชิดต่อการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาที่จะให้บังเกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 : ความนำ) ที่ว่าบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้คือผู้บริหาร

โรงเรียน เพราะจะต้องเป็นผู้นำและผู้แสวงหาความร่วมมือจากชุมชน องค์กร และหน่วยงานต่าง ๆ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเป็นผู้นำของโรงเรียนและเป็นตัวอย่างที่มีความเข้มแข็งอดทน ไม่ปล่อยให้โรงเรียนไปตามยถากรรม โรงเรียนทุกโรงเรียนมีส่วนรับผิดชอบใน “การพัฒนาคน” ให้แก่ประเทศไทย ความสำเร็จหรือความล้มเหลว ในการที่ประเทศจะอยู่อย่างไทยในสังคมโลกได้ขึ้นอยู่กับ โรงเรียนและบุคลากรใน โรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำ คือ ผู้บริหาร โรงเรียน เป็นสำคัญ

นักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของผู้บริหาร โรงเรียนไว้หลายท่าน อาทิ เช่น วีระ บำรุงธรรม (2524 : 176) กล่าวว่า คุณภาพของนักเรียน นิสิตและนักศึกษา คือผลที่แท้จริงของการศึกษา การสร้างเด็กไทยให้มีคุณภาพ ต้องอาศัยความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ สุรพันธ์ ชันด์ทอง (2528 : 1) ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ที่จะสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่ประเทศไทย ไม่ว่าจะในด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ย่อมต้องอาศัยกำลังคนที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารการศึกษา โดยเฉพาะครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ และผู้อำนวยการ โรงเรียน เป็นผู้มีความสำคัญในการสร้างคน ให้แก่ประเทศไทยเป็นอย่างมาก

จากแนวคิดของนักวิชาการและนักการศึกษา จะเห็นได้ว่า บุคคลที่มีความสำคัญที่สุดในการบริหารโรงเรียนไปสู่คุณภาพของการจัดการศึกษานั้น คือ ผู้บริหารโรงเรียน ในการจัดการศึกษาในโรงเรียนนั้น ผู้บริหารโรงเรียน นับเป็นบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งบุคคลหนึ่งเพราะการที่โรงเรียนจะจัดการศึกษาได้ดีเพียงใด ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการของผู้บริหาร โรงเรียน หรืออาจกล่าวได้ว่า “ผลของการจัดการศึกษาของสถาบันใด ย่อมสะท้อนถึงพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถาบันนั้น” ดังนั้นผู้บริหารจึงเป็นตัวจักรสำคัญในการบริหารงานในโรงเรียน และพฤติกรรมของผู้บริหารแต่ละด้านมีส่วนสำคัญต่อการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จมากน้อยแตกต่างกัน การได้ทราบถึงพฤติกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนที่แท้จริงว่าขึ้นอยู่กับพฤติกรรมใด มากน้อย ก็ย่อมสามารถกำหนดวิธีการในการส่งเสริม พัฒนาตัวผู้บริหาร โรงเรียน เหล่านั้นได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ก็เพื่อให้เป็นไปตามแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 52 และมาตรา 53 (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542:15) สรุปได้ว่ามาตรา 52 ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบ การพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่และพัฒนาบุคลากร

ประจำการอย่างต่อเนื่องและรัฐพึงจัดสรรงบประมาณและจัดตั้งกองทุนพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอและมาตรา 53 ให้มีองค์กรวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษามีฐานะเป็นองค์กรอิสระภายใต้การบริหารของสภาวิชาชีพ ในกำกับของกระทรวง มีอำนาจหน้าที่กำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ออกใบเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ กำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนาวิชาชีพครู และผู้บริหารการศึกษาและให้ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาอื่น ทั้งของรัฐและเอกชนต้องมีใบประกอบวิชาชีพตามที่กฎหมายกำหนด และเพื่อให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานผู้บริหารการศึกษา พ.ศ.2540 ที่คุรุสภาในฐานะองค์กรวิชาชีพครูได้จัดทำขึ้นโดยยึดถือแนวคิดและความเชื่อที่ว่าผู้บริหารการศึกษาเป็น “ผู้จัดการ” ทางการศึกษา เพื่อให้ครูและบุคลากรอื่น ดำเนินการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาและตามความคาดหวังของสังคม เกณฑ์ดังกล่าวมีลักษณะเป็นเกณฑ์ของการปฏิบัติงาน เกณฑ์แต่ละข้อกำหนดลักษณะพฤติกรรมการแสดงออกที่นำไปสู่ผลสำเร็จของบุคลากรทางการศึกษา

จากผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาที่ผ่านมา จนถึงปีงบประมาณ 2539 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่า ส่วนที่ยังเป็นปัญหาที่จะต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไขต่อไป คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบางกลุ่ม ประสิทธิภาพต่ำกว่าเป้าหมายได้แก่ กลุ่มทักษะ(คณิตศาสตร์) กลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพชีวิต และกลุ่มประสิทธิภาพพิเศษ ปัญหาสำคัญเกิดจากโรงเรียนขาดวัสดุอุปกรณ์การเรียนสำหรับเด็กปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง สภาพอาคารเรียนห้องเรียนและบริเวณไม่เอื้อต่อการส่งเสริมให้เด็กแสวงหาความรู้และอีกประการหนึ่งคือ ระบบวิธีการสอนและการวัดผลประเมินผลของครูซึ่งเน้นเนื้อหา ยึดครูเป็นศูนย์กลางและตัดสินผลการเรียนของนักเรียนจากการสอบความรู้ความจำเป็นหลัก สุขภาพอนามัย(น้ำหนักและภาวะโภชนาการ)ของนักเรียนยังไม่ได้เกณฑ์มาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุข ปัญหาเกิดจากโรงเรียนขาดปัจจัยที่จะส่งเสริมสนับสนุนในการบริการด้านสุขภาพอนามัยแก่นักเรียนซึ่งมีจำนวนมากได้ทั่วถึงทุกคน นอกจากนั้นยังพบว่าประสิทธิภาพการบริหารและการสนับสนุนของหน่วยงานในสังกัดยังไม่เป็นที่น่าพอใจ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ,2539:48-49)

สำหรับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงาซึ่งเป็นหน่วยงานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีหน้าที่รับผิดชอบจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในสังกัดซึ่งมี โรงเรียนจำนวน 175 โรงเรียน มีนักเรียนจำนวน 31,197 คน มีข้าราชการครูในสังกัดจำนวน 1,851 คน ในปัจจุบันกำลังประสบปัญหาในการดำเนินงานจัดการศึกษา โดยพบว่า

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงากำหนดไว้ ซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2541 แยกตามกลุ่มประสบการณ์โดยเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่วางไว้ ดังนี้ กลุ่มทักษะ (ทักษะภาษาไทย) ผลสัมฤทธิ์ 71.44 เป้าหมาย 75% กลุ่มทักษะ(คณิตศาสตร์) ผลสัมฤทธิ์ 66.32 เป้าหมาย 70% กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 69.45 เป้าหมาย 75% กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ผลสัมฤทธิ์ 79.01 เป้าหมาย 85% กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ผลสัมฤทธิ์ 77.68 เป้าหมาย 80% กลุ่มประสบการณ์พิเศษ ผลสัมฤทธิ์ 66.34 เป้าหมาย 75% และ อัตราการเข้าชั้นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ยังสูงอยู่ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา, 2542 : 2-11) จากปัญหาดังกล่าวจะเห็นว่า ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการบริหารโรงเรียนเป็นสำคัญและส่วนหนึ่งแก้ไขได้โดยผู้บริหาร โรงเรียน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการปรับปรุงประสิทธิภาพในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาให้สามารถแก้ปัญหาและจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากลักษณะความสำคัญของผู้บริหารและสภาพปัญหาดังที่ได้กล่าวมาผู้บริหารมีส่วนสำคัญที่จะส่งผลให้การปฏิบัติงานในโรงเรียนมีความสำเร็จและเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่คุรุสภากำหนดไว้หรือไม่เพียงใด ปัญหาของการจัดการประถมศึกษาจึงอยู่ที่วิธีการของผู้บริหารโรงเรียนที่จะแสดงพฤติกรรมให้สมกับบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบ ดังที่ สวงวน สุทธิเลิศอรุณ (2529 : 124) ได้กล่าวไว้ว่าผู้นำเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อการบริหารงาน เพราะผู้นำเป็นสัญลักษณ์และเป็นจุดรวมแห่งพลังของสมาชิกในองค์กร ความสามารถและลักษณะผู้นำมีส่วนสัมพันธ์ใกล้ชิดกับประสิทธิผลและประสิทธิภาพขององค์กร นอกจากนี้พฤติกรรมของผู้บริหารยังสามารถสร้างความศรัทธา ความร่วมมือจากผู้ร่วมงานได้เป็นอย่างดีและเป็นสื่อนำไปสู่การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 2) กล่าวถึงมนุษยสัมพันธ์ในการบริหารว่า เน้นกระบวนการจูงใจให้คนปฏิบัติงานร่วมกันและสมานสามัคคี โดยพยายามที่จะเข้าใจถึงคุณค่าของคนทุกคนยอมรับในความเป็นมนุษย์ด้วยกัน เคารพในความรู้ สึกนึ้กคิคของผู้อื่น มีความต้องการที่จะทำงานร่วมกับบุคคลหรือหมู่คณะ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะทำให้งานดำเนินไปด้วยดีและเกิดผลสำเร็จบรรลุเป้าหมายเป็นที่ยอมรับร่วมกัน

จากผลการวิจัยของอุทัย มุขประเสริฐ(2543 : ฉ) สรุปได้ว่าปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินการนำรูปแบบการบริหารไปใช้โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานปัจจัยหนึ่งคือได้ผู้บริหารโรงเรียนที่มีความรู้ความสามารถและมีภาวะผู้นำที่เหมาะสม พัฒนาความรู้ ทักษะและภาวะผู้นำให้ผู้บริหาร เพื่อเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ที่ดี และทองศรี กำภู ณ อยุธยา(2533 : 92) ได้ให้ความเห็นว่าปัจจัยที่เป็นเงื่อนไขในการบริหารงานมี 5 ปัจจัย ได้แก่ การตัดสินใจ การ

เป็นผู้นำ การสื่อความหมาย การประสานงานและบรรยากาศในองค์กร นอกจากนี้ปรีชา คัมภีรปภรณ์ (2536 : 27-28) ได้กล่าวถึงการปฏิบัติงานในองค์กรว่าเกี่ยวข้องกับพฤติกรรม 3 ส่วนด้วยกัน ดังนี้ ส่วนที่หนึ่ง เอกลักษณ์ ได้แก่ ความต้องการ บุคลิกภาพ แรงจูงใจของบุคคล ส่วนที่สอง กลุ่ม ได้แก่ การตัดสินใจ การแก้ปัญหา การประชุมเป็นต้น ส่วนที่สาม องค์กร เป็นการแสดงออกโดยผ่านผู้นำขององค์กร ได้แก่ ภาวะผู้นำ การดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมาย และโดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กร โรงเรียนประถมศึกษา ดังนั้นจากการศึกษาจะพบว่าพฤติกรรม ของผู้บริหารมีความจำเป็นต่อการปฏิบัติงานในองค์กร

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้ปฏิบัติงานร่วมกับผู้บริหารจึงมีความสนใจ ที่จะศึกษาพฤติกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารตามเกณฑ์มาตรฐาน ผู้บริหารการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา ซึ่ง พฤติกรรมของผู้บริหารที่ใช้ศึกษามี 6 ด้าน ได้แก่ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านภาวะผู้นำ ด้านความรู้- ความสามารถ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการจูงใจและด้านบุคลิกภาพ โดยศึกษากับผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา ซึ่งผลการวิจัยสามารถใช้เป็น แนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้บริหารให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพังงา
2. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานผู้บริหารการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์ มาตรฐานผู้บริหารการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา
4. เพื่อค้นหาพฤติกรรมที่ใช้เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีในการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐาน ผู้บริหารการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา

สมมุติฐานของการวิจัย

1. พฤติกรรมของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐาน ผู้บริหารการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา

2. พฤติกรรมของผู้บริหารอย่างน้อย 1 ด้าน สามารถพยากรณ์การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานผู้บริหารการศึกษา

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

1. ทำให้ทราบระดับพฤติกรรมของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา เพื่อให้หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมของผู้บริหาร
2. ทำให้ทราบระดับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานผู้บริหารการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้บริหาร ให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานต่อไป
3. ทำให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมแต่ละด้านกับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานผู้บริหารการศึกษาและทราบพฤติกรรมที่ดีที่สุด ซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งทำให้ผู้บริหารสามารถนำผลวิจัยที่ได้ไปปฏิบัติเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุตามเป้าหมาย
4. เพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ นำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นแนวทางในการกำหนดหลักสูตรที่ใช้ในการพัฒนาผู้บริหาร โรงเรียนในสังกัด ทำให้การพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
5. เพื่อให้ครูสถานในฐานะองค์กรวิชาชีพครู นำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานผู้บริหารต่อไป
6. นำผลวิจัยไปเป็นข้อมูลพื้นฐานแก่ผู้สนใจ ศึกษาวิจัยต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานผู้บริหารการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา ตามขอบเขตดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา

ศึกษาพฤติกรรมของผู้บริหาร ครอบคลุมเนื้อหา ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่

1.1 ด้านมนุษยสัมพันธ์

- 1.2 ด้านภาวะผู้นำ
- 1.3 ด้านความรู้ความสามารถ
- 1.4 ด้านการติดต่อสื่อสาร
- 1.5 ด้านการจูงใจ
- 1.6 ด้านบุคลิกภาพ

2. ขอบเขตของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ มีดังนี้

2.1.1 ประชากรเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
งานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา จำนวน 175 คน

2.1.2 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูประจำการ ที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา จำนวน 1,676 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูประจำการที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา จำนวน 323 คน ได้มาโดยการสุ่ม
แบบชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling)

3. ขอบเขตของตัวแปร

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ พฤติกรรมของผู้บริหาร 6 ด้าน คือ

- 3.1.1 ด้านมนุษยสัมพันธ์
- 3.1.2 ด้านภาวะผู้นำ
- 3.1.3 ด้านความรู้ความสามารถ
- 3.1.4 ด้านการติดต่อสื่อสาร
- 3.1.5 ด้านการจูงใจ
- 3.1.6 ด้านบุคลิกภาพ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การปฏิบัติงานของผู้บริหาร โรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐาน
ผู้บริหารการศึกษา มี 12 ด้าน

- 3.2.1 การพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษา
- 3.2.2 การปฏิบัติกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา บุคลากร ผู้เรียนและชุมชน
- 3.2.3 การพัฒนาผู้ร่วมงาน
- 3.2.4 การพัฒนาแผนงานขององค์กร
- 3.2.5 การพัฒนาและใช้นวัตกรรมการบริหาร
- 3.2.6 การปฏิบัติงานขององค์กร

- 3.2.7 การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 3.2.8 การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี
- 3.2.9 การร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่น
- 3.2.10 การแสวงหาและการใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา
- 3.2.11 การเป็นผู้นำและสร้างผู้นำ
- 3.2.12 การสร้างโอกาสในการพัฒนา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. พฤติกรรมของผู้บริหาร หมายถึง พฤติกรรมที่มีความสำคัญและเป็นต้นเหตุทำให้การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน บรรลุตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ซึ่งประกอบด้วย ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านภาวะผู้นำ ด้านความรู้ความสามารถ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการจูงใจและด้านบุคลิกภาพ

1.1 ด้านมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ใจกว้าง รู้จักยกย่อง ให้เกียรติและเคารพสิทธิของบุคคลอื่น

1.2 ด้านภาวะผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารที่แสดงออกในอันที่จะก่อให้เกิดการกระทำกิจกรรมหรือการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ผลตามวัตถุประสงค์ที่พึงต้องการและมีความสามารถในการจูงใจให้ผู้อื่นปฏิบัติตามความคิดเห็น ความต้องการหรือคำสั่งของตนได้ มีความสามารถในการตัดสินใจ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความเสียสละ และมีเหตุผล

1.3 ด้านความรู้ความสามารถ หมายถึง ความสามารถในการนำหลักการทฤษฎี กระบวนการเทคนิคต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 ด้านการติดต่อสื่อสาร หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารที่แสดงออกเพื่อถ่ายทอดและสื่อความหมายให้ครูได้รู้และเข้าใจร่วมกันในการปฏิบัติกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโรงเรียน

1.5 ด้านการจูงใจ หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริหารโรงเรียนได้แสดงออกเพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนสามารถปฏิบัติงานให้สำเร็จ เช่น การให้คำติชม การมอบหมายงานตามความสามารถ เป็นต้น

1.6 ด้านบุคลิกภาพ หมายถึง ความรู้สึก พฤติกรรมของผู้บริหารที่แสดงออกมาซึ่งมีผลต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ เช่น ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ การประพฤติตนเป็นแบบอย่าง เป็นต้น

2. เกณฑ์มาตรฐาน หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะพฤติกรรม เป็นมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้บริหาร โรงเรียน และใช้เป็นหลักในการประเมินตนเอง ของผู้บริหารในการปฏิบัติงานซึ่งได้แก่

2.1 การพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษา หมายถึง การปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษา เช่น การเป็นผู้ริเริ่ม ผู้ร่วมกิจกรรม ผู้ร่วมจัดกิจกรรมที่มีต่อการพัฒนาองค์กร เป็นต้น

2.2 การปฏิบัติกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาของบุคลากร ผู้เรียนและชุมชน หมายถึง การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับการพัฒนาของบุคลากร ผู้เรียน และชุมชน

2.3 การพัฒนาผู้ร่วมงาน หมายถึง การให้คำแนะนำ ส่งเสริม สนับสนุนและจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานได้ประสบผลสำเร็จ

2.4 การพัฒนาแผนงานขององค์กร หมายถึง การจัดทำแผนปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของหน่วยงาน

2.5 การพัฒนาและใช้นวัตกรรมการบริหาร หมายถึง การเลือก การใช้ การคิดค้น ผลิตภัณฑ์ เครื่องมือเทคนิควิธีการต่างๆ ที่มีคุณภาพมาใช้ในการบริหารงาน

2.6 การปฏิบัติงานขององค์กร หมายถึง การกระตุ้น ส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติงานตามแผนงานที่กำหนดไว้โดยผู้ปฏิบัติงานดำเนินการ ตรวจสอบ ประเมินและปรับปรุงงานได้ด้วยตนเอง

2.7 การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงานที่เกิดจากการปฏิบัติงานจริง มีหลักฐานการปฏิบัติงานชัดเจน แสดงถึงข้อดีข้อเสีย ผลกระทบของการปฏิบัติงาน

2.8 การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีอย่างสม่ำเสมอ ให้คำแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น

2.9 การร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่น หมายถึง การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับองค์กรอื่นๆ และชุมชนตามที่ได้รับมอบหมาย

2.10 การใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา หมายถึง การแสวงหาและใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารและสามารถรวบรวมข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นมาจัดเก็บอย่างมีระบบและสามารถนำข้อมูลข่าวสารมาใช้ในการจัดกิจกรรม

2.11 การเป็นผู้นำและสร้างผู้นำ หมายถึง การเป็นผู้นำในการพัฒนาที่ดี การปฏิบัติงานเป็นแบบอย่าง ส่งเสริมการทำงานร่วมกัน

2.12 การสร้างโอกาสในการพัฒนา หมายถึง การพัฒนาองค์กรให้ก้าวหน้ามีการวางแผนส่งเสริม สนับสนุนและปรับปรุงการปฏิบัติงานเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมขององค์กรสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม

3. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่และผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้รักษาการในตำแหน่งนั้น ๆ ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา

4. โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง สถาบันการศึกษาที่เปิดสอนตั้งแต่ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และโรงเรียนที่ขยายโอกาสถึงชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 ตามพระราชบัญญัติประถมศึกษาปี พุทธศักราช 2533 ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในเขตจังหวัดพังงา